

AZ OLVASÓHOZ

Az 1956-os Magyar Forradalom 50. évfordulójára bocsátjuk a nyilvánosság elé ezt a könyvet, azoknak az életrajzi adattárát, akiket annak idején a következő évtized romániai megtorlásai során letartóztattak, elítéltek.

Feladatul csak a Forradalom leverését követő tíz évben bebörtönzött magyarok (illetve magyar jellegű perek) adatainak összegyűjtését tűztük ki, részben azért is, mert ezzel az anyaggal kívántuk kiegészíteni két hasonló román életrajzi adattár (Octavian Roske: *Mecanisme repressive în România* és Cicerone Ionițoiu: *Victimele terorii comuniste*) magyar vonatkozásban igen hézagos adatait. Az általunk feldolgozott perekben elítélt románok adatai azonban megtalálhatók könyvünk főszövegében, a Függelékben pedig közöljük azoknak a románoknak a névsorát, akiket 1956-ban vagy azt követően a magyar forradalommal kapcsolatban ítélték el.

Nagyon sokan azok közül, akik az 1956-os magyar forradalmat követő évtizedben Romániában börtönt, üldöztetést szenvedtek, s akiknek adatait a mai olvasó ebben a könyvben megtalálja, már nincsenek az élők sorában. De éppen ezért nekünk, akik még élünk, és akiknek Isten kegyelméből erőnk is van a munkához, úgy érezzük, feladatunk nem csak őrizni, de tovább is adni emléküket a mai nemzedékeknek.

Első kísérlet ez a könyv a számbavételre. Kísérlet, amely – tudjuk – messze van a teljességtől, a tökéletességtől. Évtizedek félelmei és hallgatásai után próbáltuk számba venni a még élőket, felkutatni, megkeresni a hozzátartozókat. Aki ezt a könyvet kezébe veszi, megállapíthatja, milyen sikerrel.

Most, hogy kétévi munkánk eredményét könyv formájában láthatjuk, szeretnők megköszönni mindazoknak, akik segítettek ebben a munkában.

Mindenekelőtt azoknak, akik – maguk is megjárva a börtönöket – az 1989-es változás után, akkor még csak a feledéssel szembeszállva, magánszenvedélyből gyűjtötték a sorstársakra vonatkozó adatokat. Köszönjük, hogy ezeket a gyűjtéseket rendelkezésünkre bocsátották, hiszen időközben sokan elhunytak vagy szét-szóródtak a nagyvilágban.

Köszönjük a Romániai Volt Politikai Foglyok Szövetsége csíkszeredai, gyergyószentmiklósi, kolozsvári, marosvásárhelyi, sepsiszentgyörgyi, szatmári és székelyudvarhelyi szervezeteiben dolgozó bajtársaknak, hogy az ott őrzött tagnyilvántartásokat, címtárakat rendelkezésünkre bocsátották, s ezzel lehetővé tették – legalább a tagság körében – a módszeres számbavételt.

Köszönjük az erdélyi magyar egyházak vezetőinek: Jakubinyi György érsek úrnak, Adorjáni Zoltán, Mózes Árpád, Papp Géza, Schönberger Jenő, Szabó Árpád, Tempfli József és Tőkés László püspök uraknak, hogy az ő főpásztori támogatásukkal fordulhattunk az egyházközségek lelkipásztoraihoz, kérve segítségüket a közösségükben élők felkutatásában. És köszönjük azoknak a lelkészeknek, akik közvetlen megkeresésünkre híveik körében ehhez a könyvhöz anyagot gyűjtöttek.

Külön köszönettel tartozunk Szili Katalinnak, a Magyar Országgyűlés elnökének, aki két évvel ezelőtti bátorító kezdeményezésével ezt a munkát elindította. És köszönöttek kell szólnunk arról a támogatásról, amelyben a Magyar Köztársaság kolozsvári Főkonzulátusa, személy szerint Cseh Áron főkonzul és Szentpéteri István főkonzul-helyettes urak részesítettek, s akik – olykor reménytelennek látszó pillanatokban – nem csak tanácsaikkal, hanem tényleges segítséggel is mellettünk álltak.

Munkánk során természetesen adódtak szakmai, módszertani problémáink, amelyekkel bizalommal fordulhattunk Gyarmati Györgyhöz, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának főigazgatójához, továbbá Bárdi Nándor, Stefano Bottoni, Buzogány Dezső és Novák Zoltán történész-kutatókhoz, jogi vonatkozásokban pedig Somai Lászlóhoz. Köszönettel tartozunk hasznos tanácsaiért, észrevételeikért.

Köszönet illeti az időközben megszűnt Arany János Közalapítvány kuratóriumát, amelynek segítségével elkészülhetett néhány, a munkát megalapozó részlet-tanulmány, és a Határon Túli Magyarok Hivatalát, amely – a Communitas Alapítvánnyal együtt – az anyaggyűjtés és -feldolgozás, valamint a nyomdai előkészítés és kivitelezés költségeinek fedezéséhez nyújtott támogatást.

E támogatásnak köszönhetjük azt is, hogy könyvünk egy-egy példányát eljuttathatjuk mindazokhoz, akikkel (vagy hozzátartozóikkal) az anyaggyűjtés során személyes kapcsolatba kerültünk.

Köszönjük az Erdélyi Múzeum-Egyesület – személy szerint Egyed Ákos elnök úr és Bitay Enikő főtítkárné asszony – sokféle módon megnyilvánult segítségét: azt, hogy kutatási témánkat felvállalták és annak anyagi problémáit lebonyolították, hogy menet közben – az EME honlapján – a munkának széles körű nyilvánosságot biztosítottak.

Köszönjük azt a segítséget, amelyet néhány hazai lap (Bihari Napló, Háromszék, Hargita Népe, Szatmári Hírlap, Szabadság), a román televízió kolozsvári magyar szerkesztősége s kiemelten a Transindex internetes portál nyújtott munkánk szélesebb körű megismertetése, sőt – az adatlapok közzétételével – az anyaggyűjtés terén is. Az ő segítségével a határainkon, sőt még a tengeren túlról is kaptunk visszajelzést.

Végül köszönjük mindazoknak, akiknek segítségével számunkra egyébként elérhetetlen adatokhoz jutottunk: lelkészeknek, volt sorstársaknak, hozzátartozóknak, ismerősöknek. Nevüket az egyes személyekre vonatkozó forrásjegyzékben is feltüntettük.

Az anyaggyűjtésben segítséget nyújtottak:

Albert Sándor, Asztalos Lajos, Balázs János Dénes (Érmihályfalva), Balázs Lajos (Nagysármás), Balogh Barnabás, Balogh Béla (Nagyvárad), Bálint Ferenc (Kolozsvár), Balon József, Bereczki István (USA), Biczó János, Bitay Enikő, Boros László, Bunta Gyöngyi, Bustya Dezső (Marosvásárhely), Csata Kinga, Csedő István (Tekerőpatak), Dezméri Zsombor (Kolozsvár), Dobai István, Dobay Szilveszter (Medgyes), Farkas Aladár (Borszék), Farkas József, Fodor Imre, Földesi Pál, Fülöp Béla (Gyergyóújfalu), Gavallér Lajos (Micske), Gavrucza Tibor (Székelyhíd), Györgydeák Árpád (Bogárfalva), Hadnagy Árpád, Harai Pál (Medgyes), Házy Bakó Eszter (Brassó), Horváth Matild (Marosvásárhely), Incze János (Tasnád), Jancsó Csaba (Sepsiszentgyörgy), Józsa Árpád Csaba, Kertész Gyula, Kiss Béla (Kolozsvár), Komáromi István, Krizbai Nemes György (Nyárádmagyarós), László Zoltán (Gyulakuta), Lőrincz Ilona (Csíkszereda), Lugosi Mihály (Élesd), Nagy Géza (Marosvásárhely), Oláh János, Orosz Márta (Érendréd), Páll László, Pápai László (Toldalag), Sebestyén Domokos (Oroszhegy), Szilágyi József (Tóti), Tömpe Pál (Tasnád), Török József, Varga László (Marosvásárhely), Virágh Ágoston (Csíkszentsimon).

Első kísérletnek neveztük az imént ezt a munkát azért is, mert bízunk abban, hogy azok részéről, akiknek a kezébe kerül, még sok adatot, információt – és persze, bíráló megjegyzést is – kapunk. Előre is köszönjük ezeket, hiszen észrevételeik hozzájárulnak ahhoz, hogy munkánk következő kiadása – amelyre készen állunk – teljesebb és pontosabb legyen, hogy minél kevesebben maradjanak azok, akikről elfeledkezhet az utókor.

A sok évtizedes elhallgattatás és a feledékenység jegét – bízunk benne – sikerült megtörnünk. Most már a magyarság egész közösségén és minden kisközösségen külön-külön áll, hogy tisztelettel és megbecsüléssel vegye körül azok emlékét, akik a mai, félelmeiktől, kiszolgáltatottságtól részben már felszabadult világban a maguk (és mindnyájunk) jövőjét építik.

Mert azok, akik 1956-ban és azután felemelték a fejüket, majd vállalták azt, ami ezért „járt”, a jövőnkre gondolva tették, amit tettek. És 1956-nak akkor leszünk igazi örökösei, ha az ő emléküket is beleépítjük a magyarság jövőjébe.

Kolozsvár, 2006. október 23-a küszöbén

Dávid Gyula